SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1888

av Malin Larsson m.fl. (S)

Rättvis återbäring från vind- och vattenkraften

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utveckla formerna för en rättvis och långsiktig lokal återbäring från nyttjandet av naturresurser, däribland vindkraften, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige står inför en omfattande elektrifiering. För att klara klimatomställningen, stärka industrins konkurrenskraft och trygga landets energiförsörjning behövs en stabil och långsiktig tillgång till fossilfri el. Men det är också viktigt att de delar av landet som producerar energin får en rättvis del av de värden som skapas.

Norra Sverige har under generationer bidragit till hela landets utveckling genom sina naturresurser. I Västernorrland har älvarna länge försett Sverige med vattenkraft. Under de senaste årtiondena har länet dessutom blivit en av landets stora producenter av vindkraft. Kommuner som Ånge, Sollefteå och Örnsköldsvik har tagit ett betydande ansvar för utbyggnaden. Elen kommer hela landet till del, medan påverkan på landskapet, naturen och lokalsamhällena till stor del blir kvar där den produceras.

Det är rimligt att kommuner och bygder som bidrar till Sveriges energiförsörjning också får del av de värden som skapas. Det handlar om rättvisa, men också om

möjligheten att utveckla välfärd, infrastruktur, service och näringsliv. Hela Sverige ska bidra till landets utveckling, men hela Sverige måste också få del av den.

Regeringen har infört ekonomiskt stöd till kommuner med vindkraft, även för befintliga anläggningar. Det är ett steg i rätt riktning, men det behövs mer långsiktiga och förutsägbara former för återbäring. Samtidigt behöver frågan om återbäring från vattenkraften uppmärksammas. De kommuner som under generationer upplåtit sina älvar för landets elproduktion bör också kunna få större del av de ekonomiska värden som skapas.

Återbäring handlar dessutom om mer än pengar. Vattenkraftens utbyggnad har inneburit stora förändringar för våra älvar och fiskbestånd. Att återskapa fungerande fiskvandringsvägar och stärka den biologiska mångfalden är också ett sätt att ge tillbaka till de bygder som under lång tid bidragit till landets energiförsörjning. Detta behöver ske med hänsyn till vattenkraftens viktiga roll i elsystemet.

En rättvis fördelning av energiproduktionens värden stärker förtroendet mellan människor, kommuner och staten. Den skapar bättre förutsättningar för lokal utveckling och för en energiomställning som har förankring i hela landet.

Det är därför angeläget att fortsätta utveckla formerna för en rättvis och långsiktig återbäring från vind- och vattenkraften. Det bidrar till ett mer sammanhållet Sverige där alla delar av landet både bidrar till och får del av utvecklingen.

Malin Larsson (S)

Peter Hedberg (S) *Anna-Belle Strömberg (S)*